

vico« in »ljubi evangelija«. Posledica poraza puntarskih vitezov in kmetov je bila ta, da se je naslonil Luther na posvetno oblast in je rešil na ta način svoje novotarije pred razsulom.

Kmetiški upor leta 1525.

Resni možje so vedno povdarjali, da bodo podžgali Luthrovi spisi navadnega človeka do upora. Luther sam je bil prepričan, da bo gledal Nemčijo v krvi že leta 1522. Pravzaprav je pričela socijalna revolucija že leta 1524, poplošila se je še leta 1525. Več nego 1000 gradov ter samostanov je bilo v Nemčiji tedaj izropanih, porušenih ter požganih, strašni zločini so se dogajali. Slednjice so se le dvignili oboroženi knezi in pobijali uporne kmete od maja do julija leta 1525. S premaganimi so postopali nečloveško, voditelje so pobili, oslepili ali jih pohabili za celo življenje. Nad 150.000 kmetov je bilo ubitih, nad 50.000 jih je pobegnilo iz dežele, njih premoženje je bilo zaplenjeno, hiše ter gospodarska poslopja upepeljena in več tisoč pomorjenih, ko so se vrnili iz prognanstva. Kmetiški panti so bili tudi verskega značaja. — Uporniki so uničevali poleg gradov tudi samostane, divjali so proti vsemu, kar je bilo po stari veri in onečaščali Najsvetejše. Pri vsem nepopisno groznem upoštevanju ter moriji so se izgovarjali puntarji na evangelij ter božjo besedo. Luther sam je pozival v besedi ter pismu na uničenje samostanov z besedami: »Bog sam je odpravil oblast in moč, kjer je ta proti evangeliju.« Ko so izbruhnili kmetiški upori, je pisal za pomirjenje puntarjev na ta način in v tem smislu.

Pozneje pa, ko so bili kmetje premagani, potolčeni ter razkropljeni, je pozival zmagovalce, naj pobijejo kmete kakor stekle pse, kajti na ta način si je lahko kakor z molitvijo zaslužiti nebesa. Marsikateri, ko je videl ta grdi prevrat v Luthru, mu je obrnil hrbet in je bilo vse uverjeno, da se je umaknil duh božji iz njega kakor nekoč iz Saula. Luther je pozneje sam beležil besede: »Jaz, Martin Luther, sem ubil v uporu kmete, kajti jaz sem zapovedal, jih pobiti, vsa njih kri je na mojem vratu. A jaz jo zavračam na gospoda Boga, ki mi je zapovedal tako govoriti.«

Romarjem na Brezje.

Romanje na Brezje. Kljub temu, da za datum 6. julija nismo mogli doseči pravočasne ugodne rešitve naše prošnje za polovično vožnjo, smo poizkusili dobiti to ugodnost za poznejši datum. Te dni je prejel g. dr. Hahnjec iz Beograda brzojavno bvestilo, da je prošnja ugodno rešena za začetek avgusta. Romanje se bo torej vršilo prvo nedeljo v avgustu, kakor dosedaj vsa leta. Te dni bomo razposlali na vse župne urade prijavnice. Čas za prijavitev je do 20. julija. Po tej nedelji morajo biti prijave zaključene ter odposlane Prosvetni zvezi, Maribor. Zato se naj vsi, ki mislijo letos na Brezje, pravočasno prijavijo pri domačem župnem uradu.

Pogreb prošta dr. MARTINA MATEKA

V sredo popoldne se je vršil izpred stolnega kapitlja veličasten pogreb blagopokojnega prošta dr. Martina Mateka. K pogrebu je prihitelo kljub birmi in dekanijskim konferencam nad 100 duhovnikov s proštom iz Ptujja, celjskim opatom in konjiškimi arhidijakonom. Ljubljanski kapitelj je bil zastopan po dveh kanonikih. Pogreba se je udeležil ban dr. Sernec, inspektor dr. Schaubach, zastopniki mestne občine in vseh drugih uradov. Pel je pred hišo žalosti, v stolni cerkvi in ob odprtem grobu moški pevski zbor »Mariborak«. Med sprevedom je svirala mrtvaške koračnice godba Katoliške omladine. Mrtvaški spreved je vodil izpred hiše žalosti v stolnico sam vladika dr. Karlin, ki se je tudi poslovil od rajnega po opravljenih slovesnih večernicah in lberih v iskreno ganljivih besedah. Od stolne cerkve na mi-

rodvor je vodil pogreb presv. pomožni škof dr. Ivan Tomažič, ki je omenjal ob odprtem grobu pokojnega prošta obširno delo na cerkvenem polju. Nezabnega prošta narodne, gospodarske in organizatorične zasluge je poklical v spomin zbranim mnogoštevilnim spremljevalcem na zadnji poti bivši oblastni predsednik dr. Leskovar, ki je delal skupno z dr. Matekom dokaj let v Spodnještajerski posejilnici. Sveži grob zaslužnega in obče priljubljenega prošta smo zapustili v globoki zavesti, da nas je zapustil mož, preizkušeni voditelj v duhovnem, narodnem, kulturnem in gospodarskem oziru. Mož dela, neustrašenosti, odkritega značaja, nesebične požrtvovalnosti in vsestranskega znanja po vzgledu rajnega prošta je žalibog izza prejšnje dobe še bore malo! Slava dr. Matekovemu spominu!

Prof. Josip Zidanšek

V nedeljo, dne 29. junija je umrl v Mariboru upokojeni bogoslovni profesor g. Josip Zidanšek v starosti 72 let.

Pokojni se je rodil 4. marca 1858 v Špitaliču pri Konjicah. V Mariboru je končal bogoslovje in bil posvečen v mašnika 20. julija 1883. Kaplanoval je v Slov. Bistrici, nakar je bil pozvan k škofu Stepišniku za dvornega kaplana. V tej službi je bil od leta 1884 do 1. aprila 1889, ko je postal profesor bogoslovja. Nad 40 let je predaval sveto pismo nove zaveze. V pokoj je stopil novembra 1929. Istočasno, ko je bil bogoslovni profesor, je bil tudi podravnatelj in ravnatelj deškega semenišča od aprila 1889 do avgusta 1923.

Rajni Zidanšek se je udeležil kot bogoslovec zasedbe Bosne po Avstrijcih in si je nakopal tamkaj bolezen, ki ga je mučila celo poznejše življenje. Bogoslovcem je rad pripovedoval zanimive doživljaje iz vojaškega življenja. Veliko je potoval tudi v daljne dežele. Dobro znan je njegov mičen opis jeruzalemskega romanja. Glede vede svetega pisma je bil čislán strokovnjak in je izdal tudi prevod sv. pisma nove zaveze I. del, drugega je imel pripravljenega za tisk v rokopisu. Vsi njegovi spisi se odlikujejo po lepi ter čisti slovenščini.

Z blagopokojnim Zidanšekom se je poslovil od nas originalen gospod, ki je vzgojil kot profesor bogoslovja in vodja dijaškega semenišča pretežno večino našega izobraženstva na Slov. Štajerskem iz vrst duhovščine in posvetnjakov. Užival je ugled ter spoštovanje vseh, ki so bili deležni njego-

vega poduka in vzgoje. Z veseljem in ponosom je večkrat kazal na višje uradništvo in delavne duhovnike, ki so bili njegovi učenci, oziroma gojenci.

Bil je pa tudi celemu Mariboru znana osebnost, katero je vsakdo spoštljivo pozdravljali. Rajni je takorekoč tudi živel z usodo vseh bolj znanih mariborskih družin.

Vest o Zidanšekovi smrti bo bridke ganila vsacega, ki je poznal blagega pokojnika in prepričani smo, da ga bodo duhovni sobratje in tudi drugi izobraženci Slov. Štajerja ohranili v najboljšem, trajnem in hvaležnem spominu!

Blagi profesor in vzgojitelj, bodi ti Vsemogočni plačnik za tvoj trud ter delo na polju izobrazbe in vzgoje slovenskega izobraženstva!

Pogreb se je vršil v torek popoldne.

Svetovna produkcija Fordov za osobne in tovarne vozove izkazuje v aprilu tega leta zvišanje za 15.150 komadov proti istemu mesecu prejšnjega leta. Aprilova produkcija 1930 izkazuje 208.340 enot proti 191.190 v aprilu lanskega leta in proti 169.045 enotam v marcu tekočega leta. Približna dnevna produkcija, obsegajoča pet delavnikov v tednu, znaša 9371 osebnih in tovarnih vozov. — V aprilu tekočega leta se je izdalo v tovarnah Združenih držav 179.149 enot; pri tem pa diferena celotne produkcije odpade na delavnice Fordov v Kanadi in na razne prekomorske tovarne.

Zgubila se je v ponedeljek, dne 23. junija zvečer večja svota denarja od gostilne Serna Lajtersberg do Sv. Jakoba. Pošten najditelj se prosi, da isto odda proti nagradi v upravi »Slovenskega Gospodarja«.